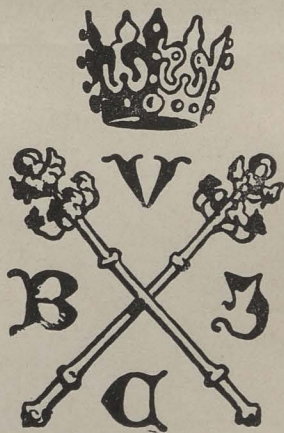

3107

kat.komp.

Augustianie

Aug. 3107

Biblioteka Jagiellońska

stdr0005528

VERITATES THEOLOGICÆ.

DE

Fine ultimo in Communi, & in Particulari, & de Actibus Humanis in Generali secundum se.

EX

Doctrina Primæ secundæ Sanctissimi Præceptoris

D. T H O M Æ

Aquinatis Doctoris Angelici,

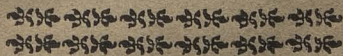
DE PROMPTÆ.

*Et Cracoviæ in Aedibus Sanctissimæ Trinitatis
Fratrum Sacri Ordinis Prædicatorum, Pu-
blico certamini expositæ.*

Anno Domini, 1661. Mense Julio. Die Horaz. post merid.

*Quarum obiectiõibus curabit Satisfacere, Pr. Fr. HYACINTHVS
ZYGMVNTOWIC, Sacra Theologiæ Studens,*

*Presidente R. P. Fr. GREGORIO BADOWIC,
Sacra Theologiæ & Studij Generalis Craco-
viensis Ordinario Baccalaureo.*

C R A C O V I Æ,
In Officina Viduæ LVCÆ KVPISZ, S. R. M. Typog.

Aug. 2107

Pastorem Vigilans, Vigilantem, protege Pastor
Recte vt commissas, pascere possit Oves.

31th. Jag.

Admodum Reuerendo Patri,

F. A L A N O
C H O D O W S K I,

SACRÆ THEOLOGIÆ PRÆSENTATO,
Priori Conuentus Cracouiensis.

A C

VICARIO CONTRATÆ MINORIS POLONIÆ
ORDINIS PRÆDICATORVM,
PATRI ET PATRONO COLENDISSIMO.

Fr. HYACINTHVS ZYGMVNTOVVIC, eiusdem Ordinis,
Sacrae Theologiae Studens, dicat, & consecrat.

VERITATES THEOLOGICAS in lu-
cem prodeuntes, firmissimo dum vellem ponere
in limine: Æquitas suasit, VERITAS iussit ac
compulit, vt eas non nisi sub auspicio Tuo, publico
exponerem certamini Admodum Rñde Pa-
tre Prior ac Patrone Colendissime: Cuius enim
vt verius fatear tutela conuenientius erant consecrande, si non e-
ius apud quem Veritatis cumulus, Virtutes Veritatis, Vigilantia,
Prudentia, Modestia, quasi in quodam relucent sacrario? An
non eius erant deuouenda patrocinio, vbi Vigilantia hereditario
ac proprio Stemmate occupat locum? Quæ omnium aduersario-
rum ictibus vigilanter ac Sapienter porriget dextram. An non

eius reddendæ gubernio, apud quem Prudentia in rebus gerendis
quasi in speculo specularanda proponitur? Quæ prudenter omnium
impugnantium Veritatem tela eludet: Non mei hac in parte
tenuitas ingenij, sed Tuæ præsentis Prælaturæ Status & conditio
feret iudicium; Pastoralis dignitas, VERITATIS SCOPVS,
Stemma tuum, Vigilantiæ Signum, Prudentiæ inuiolabile spe-
cimen; iudicabunt. Dum Te tota Vniuersitas Conuentus Cra-
couiensis, Caput ac benignum Pastorem letabunda fatetur voce.
An non & iure merito Tibi THEOLOGICÆ VE-
RITATES consecrantur, Cum tales Veritatis radices in Te
efformate clarescant? Hinc quam me felicem, cum huiusmodi
VERITATES in tam firmissimo repono limine. Et sicut
quondam Vigilanti gubernatore, Virtuoso Patrono, veritatis
indefesso gaudebat Macedonia Defensore; Ita & ego hilari
vultu Disputationum Publicarum inibo certamina. Tuo dum
modo VERITATES THEOLOGICAS Veritatis
sinu amplecti, Paternoq; vnâ mecum fouere ac prosequi
affectu non dedigneris.

VERITATES THEOLOGICÆ.

DE

Finē ultimo in Communi.

I.

OMnes actiones hominis, quæ sunt propriè humanæ, prout scilicet, ex voluntate deliberata procedunt, & quarum homo est Dominus, sunt propter finem; & sic finem strictè dictum; ut est obiectum intentionis, esse adæquatum obiectum voluntatis dicimus.

II.

OMnia agentia necesse est agere propter finem, propriumq; est naturæ rationalis tendere in finem, qua si agendo & ducendo se in finem; naturæ verò irrationalis, quasi ab alio motæ.

III.

Actus humanus consideratus ut actio, sumit speciem ex fine præconcepto, & ut est principium motuum talis actus; consideratus verò ut passio, specificatur à fine habente rationem termini.

IV.

IN finibus essentialiter subordinatis, impossibile est procedere in infinitum, ac proinde necesse est ad aliquem ultimum deuenire finem; in finibus autem non essentialiter subordinatis sed per accidens, non inconuenit quod procedatur in infinitum.

V.

Non potest vnus homo tendere, simul in duobus fines totales & adæquatos nec sibi subordinatos, bene tamen si in vnum tendat efficaciter & absolute, in alium verò ineffaciter & secundum quid.

A3

VI. VI-

VI.

Vltimus finis peccatoris, non potest esse aggregatum omnium peccatorum, sed in omnibus suis peccatis, est ipsemet peccator.

VII.

Iustus peccans venialiter, habet pro fine absolute & simpliciter ultimo tam positivè, quam negativè, solum DEVM ut est in seipso, in illumq; refert obiectum venialiter peccaminosum, non actualiter, sed habitualiter.

VIII.

In omnibus humanis actionibus, homo agit propter ultimum finem formalem, & in vniuersali, saltim virtualiter; vnde volitio boni in Communi, seu finis formalis, necessario debet precedere tempore vel naturâ, volitionem boni particularis, ut in illa dicatur agere propter ultimum finem virtualiter.

IX.

Non est necesse, quod omnis actus humanus, quatenus procedit ex directione hominis, sit propter ultimum finem, in particulari, qui est DEVS.

X.

Vltimus finis formaliter, non tamèn materialiter sumptus, est vnus omnium hominum; in quo ultimo fine hominis, sumpto pro ipsa re, non vero sumpto pro adeptione seu consecutione illius rei, omnes alie conueniunt creaturæ.

De fine ultimo in particulari.

Beatitudinem sumptam pro illo bono quod nos beatificat, non posse consistere in diuitijs, neq; in honore, neq; in fama seu gloria humana, neq; in potestate, neq; in bonis Corporis, neq; in voluptate, neq; in bono animæ, neq; in aliquo creato bono, cum omnibus asserimus scholis.

II.

Objectiua beatitudo essentialiter sumpta, non est aggregatum ex Deo & Creaturis, sed DEVS solus seclusis omnibus alijs, est obiectum specificans beatitudinem essentialem, consideratus tam secundum essentialia & absoluta quæ in illo formaliter continentur, quàm secundum Relatiua & personalia.

III.

Nomine beatitudinis formalis, significatur consecutio, seu possessio maximi boni, quod potest desiderari ab eo subiecto quod dicitur beatum, seu quod potest perfectè satiari eius appetitum; & huiusmodi consecutio aut possessio, in quadam coniunctione cum summo bono consistit.

IV.

Nvlla vnio DEI cum anima, incipit esse de nouo in Patria; secundum legem ordinariam & de facto, ac proinde nullus nouus illapsus DEI in substantiam animæ; Ideo beatitudo formalis non consistit in vnione quæ reperitur in Patria inter DEVM & substantiam animæ, mediante dono gratiæ habitualis, neq; in illapsu DEI in animam, sed in sola operatione actuali.

V.

HÆC autem operatio, in qua nostra beatitudo formalis consistit, non est ipsa increata operatio seu visio DEI, sed aliquid creatum, vnde & producitur efficienter ab ipso intellectu creato, qui habet ab ipsa formaliter esse beatum.

VI.

Operationes sensus, non possunt pertinere essentialiter ad beatitudinem, bene tamen vel antecedenter, vel consequenter; Antecedenter loquendo de beatitudine imperfecta, scilicet viæ; Consequenter autem possunt pertinere ad beatitudinem Patriæ, post reuisionem animæ ad Corpus.

VII.

Beatitudo essentialiter non consistit in operatione intellectus, & volun-

Iunctatis simul, ita, vt vtrumq; in recto ingrediatur essentialiter rationem beatitudinis; neq; in delectatione; sed consistit tantum in operatione Intellectus, connotando actum voluntatis.

VIII.

Perfectam hominis beatitudinem, quæ expectatur in futura vita, magis consistere in operatione speculatiui intellectus quam practici; Imperfectam vero qualis hic haberi potest, primò quidem & principaliter in contemplatione, secundariò vero in operatione practici intellectus, dicimus.

IX.

Nequè etiam hæc perfecta beatitudo, in consideratione scientiarum, speculatiuarum, & in cognitione seu contemplatione substantiarum separatarum, benè tamen imperfecta & participata, sed tantum in visione diuinæ essentiæ, essentialiter consistere potest; verum ad hanc visionem nullus datur in homine appetitus innatus.

X.

Delectatio requiritur ad beatitudinem, non vt quid antecedens seu præambulum, neq; vt quid perficiens, neq; vt quid extrinsecus coadiuuans, sed sicut aliquid concomitans, sicut v. g. calor ad ignem.

XI.

Stante visione beatifica, non potest beatus cessare ab actu amoris, delectationis & fruitionis, sed necessario tam quo ad specificationem, quam quo ad exercitium illos actus producit, & nullo modo liberè; Neq; de potentia Dei absoluta id fieri posse, tenemus; & principaliorem visionem quam delectationem in beatitudine esse dicimus.

XII.

Comprehensio, sumpta pro tensione rei seu consecutione præsentiali obiecti, est in beatitudine; sumpta vero pro inclusione comprehensj in comprehendente, non est in beatitudine, quia à nullo intellectu creato DEVS, hoc potest comprehendi modo.

XIII.

Rectitudo voluntatis requiritur ad beatitudinem, & Antecedenter, & Concomitanter; de potentia tamen DEI absoluta, non implicat dari beatitudinem, absq; præuia voluntatis rectitudine.

XIV.

Beati ab intrinseco ratione status beatitudinis, sunt impeccabiles, ac proinde rectitudo voluntatis est in eis, non ex aliquo extrinseco tantum, sed ex natura eorum, in statu beatitudinis.

XV.

Ad imperfectam beatitudinem quæ habetur in hac vita, necessario requiritur corpus; ad perfectam vero, quæ erit in Patria, & quæ in visione DEI essentialiter consistit minime requiritur de necessitate corpus; & sic animas iustorum sufficienter purgatas, ante corporum resurrectionem, beatitudinem essentialem consequi, esse de fide asserimus.

XVI.

Ad hanc etiam imperfectam beatitudinem, exteriora requiruntur bona, non quasi de essentia beatitudinis existentia, sed quasi instrumentaliter deseruientia beatitudini, quæ consistit in operatione virtutis; immo & societas requiritur amicorum; non tamen ad perfectam.

XVII.

Hæc autem perfecta & vera beatitudo, non potest haberi in hac vita, bene tamen aliqualis beatitudinis participatio; verum non implicat purum hominem in hac vita fieri beatum beatitudine perfecta & habitualiter de potentia DEI absoluta.

XVIII.

Beatitude viæ & imperfecta potest amitti, non tamen beatitudo perfecta Patriæ; sicut per facultatem naturalem, siue per sua naturalia, beatitudo imperfecta & huius vitæ; perfecta tamen, & alterius vitæ non potest acquiri ab homine, vel ab aliqua alia Creatura.

XIX.

Impossibile est, quod per actionem alicuius Creaturæ, homini perfecta conferatur beatitudo, sed homo fit beatus solo DEO agente; sed ta-

B

men

men nulla pura creatura potest consequi conuenienter beatitudinem ab
quæ bonis operibus.

X X.

Loquendo de beatitudine, secundum communem rationem illius,
neceſſe est, quod omnis homo velit beatitudinem, loquendo autem
secundum specialem rationem beatitudinis, quantum ad id in quo beati-
tudo consistit, sic non omnes eam volunt.

De Actibus humanis.

I.

Optimè definitur voluntarium per hoc, quod sit operatio proce-
dens à principio intrinseco cum cognitione finis; quapropter
Ratio voluntarij simpliciter & propriè dicti, in omni & solo agen-
tè per cognitionem reperitur.

II.

Voluntarium quod in hominibus reperitur, habet perfectiorem
rationem voluntarij, quàm quod reperitur in pueris, brutis & a-
mentibus; & sic quicunq; actus voluntatis siue liber sit siue necessarius,
est essentialiter & quidditatiuè voluntarius.

III.

VT aliqua omissio imputetur ad culpam, necessariò debent concur-
rere hæ tres conditiones, quod possit quis facere, & teneatur, &
non faciat, & ad hoc vt effectus securus ad omissionem sit volun-
tarius, necessariò requiritur præceptum & obligatio.

IV.

NON potest inferri voluntati violentia, quantum ad eius proprium a-
ctum; & sic licet DEVS ante omnem præscientiam conditionatam
prædeterminauit ab æterno, absoluto & efficaci suæ voluntatis decreto,
omnes actus bonos in particulari, & in tempore moueat, & applicet vo-
luntatem efficienter ad tales actus, ita vt ex vi motionis diuinæ, infalli-
biliter sequantur, nulla inferretur violentia voluntati.

V.

Voluntas potest pati violentiam quantum ad actus imperatos aliarum potentiarum, tam in exercitio, ut si fiat actus quem voluntas velle non fieri; quam in cessatione, ut si non fiat actus quem vellet fieri; unde violentia simpliciter potest causare inuoluntarium.

VI.

EA quæ per metum aguntur, mixta sunt ex voluntario & inuoluntario, sunt tamen simpliciter voluntaria, & secundum quid inuoluntaria, & magis voluntaria quam inuoluntaria.

VII.

Ignorantia Antecedens causat inuoluntarium simpliciter, consequens autem secundum quid; & concomitans, non causat inuoluntarium, sed facit illud.

VIII.

Consideratio Circumstantiarum actuum humanorum, quæ accidentia eorum dicenda sunt, pertinet ad Theologum; & hæc numerantur Septem. Quis, Quid, Vbi, Quibus auxilijs, Cur, Quomodo, Quando.

IX.

Voluntas non potest velle & amare malum cognitum & iudicatum ab intellectu ut malum, nec potest nolle seu odio habere bonum ut bonum; nec potest producere actum neutrum, qui nec sit finis nequè medij, si finis & medium considerentur in actu exercitio.

X.

Finis & medium aliquando vnico actu, aliquando pluribus actibus appetuntur à voluntate; & quando voluntas vult vnico actu medium propter finem, sufficit quòd per electionem solum attingat medium actualiter, & virtualiter finem.

XI.

Intellectus non habet per se virtutem mouendi effectiuè voluntatem ad operandum, sed solum eam mouet in genere Causæ finalis vel obiectiuæ seu formalis.

XII.

Voluntas mouetur ab Appetitu sensitiuo ex parte obiecti; Appetitus verò sensitiuus non potest mouere voluntatem nisi medio iudicio sensûs & intellectûs; nec Appetitum sensitiuum potest mouere voluntas sine præuio iudicio intellectûs, & sine præuio iudicio sensûs.

XIII.

In omni operatione libera voluntas, siue sit circa finem, siue circa media, semper se mouet. Physicè, & in ea volitione quâ vult finem non se mouet moraliter.

XIV.

Impossibile est etiam de potentia absoluta, quòd voluntas moueatur directè que ad exercitium ab aliqua Creatura, velut à principali Causa, benè tamen instrumentaliter; & quo ad specificationem actûs potest moueri à corporibus cælestibus, non tamen quòd ad exercitium actus per se.

XV.

HÆC voluntas naturaliter mouetur in bonum Vniuersale, in vltimū finem, & in omnia ea quæ naturaliter conueniunt voluntati, vt sunt esse, viuere. &c.

XVI.

DE fide tenendum est quod stante aduertentia & vsu Rationis, nulla potest esse ita vehemens passio, vt voluntatem superet.

XVII.

Fruitio quæ est actus potentia appetitiua, creatura rationali secundum perfectam, brutis verò secundum imperfectam conuenit rationem; vnde obiectum propriae & ordinatae fructiois immediatum, non potest esse aliqua creatura, sed tantum ipse **D E V S**, vt visus.

XVIII.

Fruitio perfecta est finis iam habiti realiter, fruitio vero imperfecta est finis, non habiti realiter, habiti tamen in intentione & spe.

XIX. In

XIX.

Intentio, quæ est propriè actus voluntatis, etsi semper sit finis, non tamen oportet, ut sit semper ultimi finis; & sic bruta intendunt finem non propriè sed impropriè.

XX.

Electio est actus appetitûs seu voluntatis, præsupponens consultationem intellectûs, nullomodo brutis animalibus conveniens, sub se finem in quantum huiusmodi non suscipiens, nec DEVM clarè visum in Patria, Cui honor & gloria in sæcula sæculorum.

*Triennale Carisense Ordinis Cathedralis Anno 1597. de Festo S. Rosæ
ad Vesperas.*

*Jubilamus exultantes
Virgines incensiss,
Laudem laude cumulantes*

*Precedis Rosæ
Deduce triumphante
Eius Carosiss.*

*Rosa rubra defloratur
Antiquè propagatur.*

*Flos de Rosa propagatur
Rachis rous originis.*

*Spinâ cuius Vultuatur
Vultuatur geminis.*

*Laus tibi Regina, quæ pios coronat
Triumphat tibi tibi, et Rosa.*

Amen

